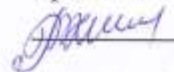

**Івано – Франківський коледж ресторанного сервісу і туризму
Національного університету харчових технологій**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Заступник голови
приймальної комісії

 Кузнецова В.І.

Програма

вступного екзамену з **української мови**

для вступників на основі базової загальної середньої освіти
для здобуття освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр
за спеціальностями:

**241 Готельно-ресторанна справа
075 Маркетинг**

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні приймальної комісії
протокол № 2 від «16» березня 2020р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного екзамену з української мови складена на основі діючих програм для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених Міністерством освіти і науки України

Для вступного екзамену з української мови (диктант) добираються тексти, максимально насичені вивченими орфограмами й пунктограмами. За метою висловлювання це можуть бути тексти-розповіді, описи чи міркування. Проте частіше це тексти комбінованого типу, в яких органічно поєднуються елементи всіх типів з монологічною і діалогічною формою викладу.

Зміст програми

Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й.

Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків. Вимова слів з апострофом.

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [є], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та нн у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика.

Фразеологізми. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Приказки, прислів'я, афоризми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення, сполучні голосні в складних словах.

Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах.

Морфологія

Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) один, одна;
- 2) два, три, чотири;
- 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;
- 4) сорок, дев'яносто, сто;
- 5) двісті - дев'ятсот;
- 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд;
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Синтаксис і пунктуація

Словосполучення

Предмет і завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання). Розділові знаки в кінці речення.

Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження. Тире між підметом і присудком.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Неповні речення

Поняття неповного речення. Неповні речення з пропущеними головними членами речення. Неповні речення з пропущеними другорядними членами речення. Еліптичні неповні речення. Тире в еліптичному неповному реченні.

Просте ускладнене речення

Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення,

прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювально-пояснювальні члени речення.

Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Класифікація складносурядних речень. Пунктуація в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Розділові знаки в складнопідрядному реченні.

Безсполучникове складне речення

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в багатокомпонентних складних реченнях.

Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки при прямій мові та діалозі.

Культура мовлення і стилістика

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції. Норми сучасної літературної мови.

Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до

мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Типи мовлення (розповідь, опис, роздум). Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму.

Практична риторика

Риторика як наука про переконливе. Публічний виступ. Види підготовки публічного виступу. Етапи підготовки промови: вибір теми, цільове моделювання аудиторії, добір і систематизація матеріалу, написання, редагування, тренувальне виголошення. Складання успішного виступу. Імідж оратора

Список рекомендованої літератури

1. Антисуржик. Вчимось ввічливо поводитись і правильно говорити / [За заг. Ред. О.Сербенської]. – Львів:Світ.2010 – 149с.
2. **Бабич Н. Д.** Практична стилістика і культура української мови / Н.Д. Бабич. – Львів: Світ, 2003. – 434 с.
3. **Білецький А. О.** Про мову та мовознавство: Навч. посіб. для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / А.О. Білецький. – К.: Артек, 2006. – 224 с.
4. Бронзенко Т.А. Українська мова та література. Методичний та дидактичний супровід навчальної діяльності. Книжка для вчителя / Т.А. Бронзенко, О.М. Чепела. – Генеза , 2013. – 200 с.
5. Голобородько Є.П. Українська мова. Мій конспект. 10клас / Є.П. Голобородько. – Основа, 2011. – 50 с.
6. **Головащук С. І.** Словник-довідник з українського літературного слововживання /С.І.Головащук. – К.: Наук, думка, 2004. – 448 с.
7. Головащук, С.І. Складні випадки наголошення: словник-довідник / С.І. Головащук. – К. : Либідь, 2005. – 192 с.
8. **Єрмоленко С. Я.** Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / [За ред. С. Я. Єрмоленко, С.П. Бибик, О.Г. Тодор]. К.: Либідь, 2001. – 224 с.
9. Кононенко **В. І.** Рідне слово: Підручник для шкіл із поглибленим вивченням української мови, ліцеїв, гімназій, колегіумів / В.І. Кононенко. – К.: Богдана, 2001. – 303 с.
10. Культура мови на щодень / [Упорядники Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко та ін.] – К.: Довіра, 2002. – 170 с.
11. Культура української мови: Довідник / [За ред. В. М. Русанівського]. – К.: Либідь, 1990. – 394 с.
12. Ожигова О.В. Українська мова. Книга для вчителя / О.В.Ожигова. – Грамота, 2013. – 130 с.
13. Орфоепічний словник української мови: У 2-х т. / [За ред. М. М. Пещак]. –К.: Довіра, 2001. – Т.1. – 955с.
14. Словник іншомовних слів / [За заг. ред. Л. О. Пустовіт]. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
15. Словник синонімів української мови: У 2-х т. / [Упорядники А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін.] – К.: Наук, думка, 2001.–Т.1 – 2 .
16. Шевчук С. **В.** Разом, окремо, через дефіс: Словник-довідник / С.В.Шевчук. – К.: Видавництво А. С. К., 2003. – 416 с.
17. Шевчук С.В. Практикум з української мови: модульний курс: Навчальний посібник / С.В. Шевчук. – К.:Вища школа, 2006. – 326с.
18. Авраменко О.М.Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі : 1ч./ О.М.Авраменко, М.Б.Блажко. – К.: Грамота, 2015.-560 с.
19. Український правопис : 2019 : Зміни та правила / В.М.Когут.- Тернопіль : Навчальна книга – Богдан.- 2019.- 16с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. www.mova.info – Електронний підручник з української мови
2. www.uceba.kc.ua – На допомогу вивченню української мови
3. eureka.ukoz.ua – Фразеологічний словник української мови
4. torrents.net.ua – Найбільша електронна збірка словників, підручників та довідників з української мови
5. uk.wikipedia.org/wiki/ – Українські онлайн бібліотеки

Голова предметної екзаменаційної комісії
з української мови

Ступарик З.М.

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань вступників на вступному екзамені з української мови (диктант),
за освітньо-професійним ступенем фахового молодшого бакалавра
на основі базової загальної середньої освіти

Для проведення екзамену у формі диктанту використовується текст, доступний для вступників після 9 класу обсягом від 180 до 190 слів.

Перевірці підлягають уміння: правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Диктант оцінюється однією оцінкою на підставі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- виправляються, але не враховуються такі орфографічні та пунктуаційні помилки: на правила, які не внесено до шкільної програми; на ще не вивчені правила; у словах з написанням, що не перевіряється, над якими не проводилася спеціальна робота; у відтворенні так званої авторської пунктуації;

- повторювані помилки (у слові, яке повторюється в диктанті кілька разів) вважаються однією помилкою; однотипні (помилки на те саме правило, але в різних словах) вважаються кількома помилками;

- розрізняють грубі й негрубі помилки; зокрема, до негрубих належать такі:

- 1) у винятках з усіх правил;

- 2) у написанні великої літери в складних власних найменуваннях;

- 3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

- 4) у випадках, коли замість одного розділового знака поставлено інший і якщо можлива інша інтонація;

- 5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...)\

- 6) пропуск одного зі сполучуваних розділових знаків або порушення їх послідовності;

- 7) заміна українських літер російськими;

- п'ять виправлень неправильного написання на правильне прирівнюються до однієї помилки;

- орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИКТАНТУ

Кількість помилок	Бали 100-200	Бали 12
-	190-200	12
1 (негруба)	180-190	11
1	170-180	10
1+1 (негруба)	160-170	9
3	150-160	8
4	140-150	7
5 – 6	130-140	6
7 – 8	120-130	5
9– 10	115-120	4
11 – 12	110-115	3
13 – 11	105-110	2
15 – 16 і більше	100-105	1

**Голова предметної екзаменаційної комісії
з української мови**

Ступарик З.М.